

RAKOVNICKÉ OBEČNÉ NOVINY

Všetky náklady spojené s vydávaním a rozširovaním hradí Obec Rakovnica

Číslo 4 * Ročník XVII * December 2017

Zimná idyla

Dr. Sabo

Bud' me k sebe milí, dobří a majme sa radi

„Prichádza sviatočný čas, na ktorý sa dlho teší každý z nás. Vôňa koláčov vôkol sa rozlieha, Vianočnej nálade každý z nás podlieha. Zabudnime na smútok, zanechajme zvady, bud' me k sebe milí, dobrí a majme sa radi. Prišiel čas Vianočný, zvonček tíško cinká, každému sa splní túžba, aspoň malilinká. Šťastné a veselé želajme si spolu, a potom spoločne k Štedrovečernému stolu.“

Dovoľte mi drahí spoluobčania, aby som Vám všetkým zaprial veľa zdravia, pokojné a radosťné prežitie vianočných

sviatkov. Prežité ich v kruhu svojich najbližších a najdrahších, v pohode, vo vzájomnom prepojení láskou a porozumením. Dakujem Vám za spoluprácu v roku 2017, za prejavenu dôveru, za pochopenie a prácu v prospech našej malebnej obce.

Do nového roku 2018 by som Vám, drahí spoluobčania, chcel zaželať pevné zdravie, lásku vo Vašich rodinách a v osobnom živote, šťastie, radosť, pokoj, toleranciu, nádej, vytrvalosť, veľa pracovných a osobných úspechov.

Želám nám splnenie všetkých našich spoločných priání, nech v roku 2018 nás sprevádza radosť z malých i veľkých vecí v živote a v práci.

Nech v našej obci prevláda ľudskosť, tolerancia a ochota pomôcť jeden druhému.

Luboš Lešták, starosta obce

Obec oživa a šíri sa jej dobré meno

Vážení spoluobčania, za chvíľu máme za sebou rok 2017 a môžeme bilancovať ako poslankyňa obecného zastupiteľstva. V roku 2017 boli v našej obci realizované viaceré aktivity. Medzi najhlavnejšie patrí „Nový systém komunálneho odpadu“ so zavedením žetónového systému, ktorý prijali občania s porozumením a pochopením. Dochádza k triedeniu komunálneho odpadu a aj k zníženiu finančných nákladov na zber.

Podarilo sa nám zrealizovať viacero vydaných kultúrno-spoločenských a športových podujatí. Spomeniem nezabudnuteľnú oslavu a to Deň obce - 690. výročie prvej písomnej zmienky o obci. Ja osobne si vysoko vážim kultúrne vystúpenie členov ZPOZ-u a ich hostí pod názvom „Nech sa láska šíri medzi nami.“

Veľká vďaka patrí všetkým, ktorí prispeli myšlienkou, nápadom, organizáciou akcie, ale hlavne svojou prácou. Vďaka všetkým, pomôcť ktorých naša obec oživa a šíri sa jej dobré meno. Zároveň

chcem podotknúť, aby sme nezaspali na vavrínoch, ale neustále pracovali na svojom zlepšení, zdokonalení a smerovali svoje úsilie na ďalší rozvoj našej milovanej a jedinečnej obce.

V rýchlom behu dní nášho uponáhlaného sveta prichádza čas Vianoc. Čas sviatočný, čas výnimočný, čas priam zázračný. Vianoce ako symbol čarovných chvíľ prenášajúcich sa z generácie na generáciu opantajú naše duše. Vchádzajú do našich príbytkov so všetkým s čím si spájame najkrajšie sviatky roka. Nežne nám klopu na

dvere, prichádzajú ticho, nenápadne.

V mene poslancov, ale aj osobne sa seba želim Vám do nastávajúcich krásnych vianočných dní, nech sa naplnia spolupatričnosťou človeka k človeku. Prajem Vám veľa zdravia, životnej iskry, lásky a potešenia z najbližších priateľov a ľudí blízkych Vašmu srdcu.

„Len raz za rok príde Vianoce, len raz za rok sa malý zelený stromček premení v žiarivý plamienok tichého ľudského šťastia a pokoja.“

Len raz za rok znejú zvony tak krásne ako tej noci, keď ľudské srdcia sú tak blízko, že jedno - druhé počuje.

Tak dobre počúvajte, lebo Vianoce nenápadne a ticho prichádzajú. A v tom tichu, keď sa už stromček ligoce a k večeru je krok, prajem Vám šťastné Vianoce a veselý nový rok 2018.“

Mgr. Erika Genčiová
poslankyňa OZ

**Milí spoluobčania,
vážení čitatelia,
pri príležitosti najkrajších
sviatkov roka ponúkame
Vám tieto veršičky:**

Cez Vianoce vyberte úsmev
a rozdajte ho všetkým,
dávajte si naň dobrý pozor,
aby nebol riedky.

Cez Vianoce vyberte lásku,
každému dajte trochu,
nech nám nikdy nezovädnie,
ani v novom roku.

Prajeme Vám fujavicu šťastia,
vichricu pohody,
závej radosti,
len malú vločku všedných starostí
a hlavne lavínu zdravia a lásky.

**To všetko Vám praje a žela
redakcia RON celá.**

Krátke informácie

Renovované

V Dome kultúry sme znamenali zmenu. Na prvý pohľad sme si všimli, že asi máme nové stoly. Nebola to pravda. Boli renovované. Opravil sa len povrch. Je perfektný, dobre vyzerajúci, pevný, hladučký. Zatiaľ je ich 14. Okrem toho sa stoly upravili na jednotnú výšku. To sa vhodne využije pri ich spájaní do radov. Postupne sa v tejto potrebnej činnosti bude pokračovať.

Poznatky

Náš občan už 30 rokov sleduje počasie u nás so zameraním na dva dátumy. Prvým je 1. máj. Nech sa čokoľvek v apríli udeje (napríklad sneženie, mráz a podobne prejavu zimy), tak na prvého mája príroda ožije a kvitne. Druhým dátumom je 20. august. Je to zásadný zlom z leta do jesene. Noci sú chladné a dni ešte teplé.

Splnilo sa

Podľa predpovede meteorológov dňa 2. augusta aj u nás padal saharský piesok. Viditeľne to bolo na kapotách aut. Potvrdili nám to viacerí majitelia aut.

Vysoké

Tento rok sa vyznačoval mimoriadne vysokými letnými dennými i nočnými teplotami. Boli to doslova tropické dni a noci. Teploty vrcholili v auguste. Prvé dni mesiaca to dokazovali. Rozpätie denných teplôt sa pohybovalo od 34 °C do 37 °C. Horúčava bola taká silná, páľivá, že sa na slnku ťažko dalo niečo robiť. Zvlášť to ohrozovalo malé deti a starších občanov, ktorí vonku vychádzali čo najmenšie.

Tropické dni

Tropické dni sú také kedy teplota je 30 °C a viac. Náš

pozorovateľ ich narátal 16. Na naše pomery dosť vysoké číslo.

Štvrtá generácia

Nedobré skúsenosti z Vijackou krušpánovou už v obci máme. Zničila nám množstvo krušpánu (buxusu). Chemická ochrana veľmi nepomáhala. Tohto roku, ktorý bol pre Vijackú priaznivý sa vyliahli štyri generácie. Obrovské množstvo húseníc dokázalo totálne vyničiť aj ostatky krušpánov. Jediná ochrana bola fyzická likvidácia buxusu a jeho spálenie.

Prudký pokles

V utorok ráno 22. augusta sme namerali prudký pokles teploty. Podľa nášho merania na teplomeri bolo 4 °C.

Hostia

Na vystúpení ZPOZu konaného na Deň obce boli predstavení aj ich hostia. So stálymi členmi ako hostia vystupovali: Janka Kuchénová (Popálená), Igor Adler a Laura Palme.

Na dvakrát

Naši letný hostia odleteli tohto roku na dvakrát. Prvý odlet bocianov bol 8.8.2017. V tom čase odleteli štyri bociany. Ostali rodičia s jedným „neduživým“, slabým mláďaťom. Denne ho dokrmovali, aby zmocnel. Spoločne potom odleteli 18.8.2017.

Nápad i realizácia

Janči a Julča oslovili nielen nás, ale každého kto prechádzal obcou. Kto za tým bol? S nápadom prišiel starosta „valce“ sena i postavil ich na vhodné miesto. Na umeleckom dotvorení sa podieľala Viera Piribeková Dobošová a jej brat Jakub Doboš. Figúry obliekli do odevov, pridali vlasy, klobúk, kabelku, zvýraznili tváre...

Novinka

Novinkou na Dňoch obce boli dve roztomilé maxi postavy pred obchodom bývalej Jednoty. Postavené boli z rolovaného sena a riadne odeté. Ich výška bola nad tri metre. Jedna postava predstavovala muža a druhá ženu. Pohľad na ne zaujal každého okoloidúceho. Dozvedeli sme sa aj ich mená. Boli to Janči a Julča.

Video

Po dlhých rokoch máme znova „natočené“ video. Teraz z programu na Deň obce. Zásahu má na tom starosta obce, ktorý oslovil chalupára Vlada Molnára a ten zvečnil nezabudnuteľné chvíle našich osláv.

Vyčistená

Obec zabezpečila prostredníctvom Okresnej správy ciest v Rožňave vyčistenie povrchovej kanalizácie od domu č. 65 smerom na miestne ihrisko. Čistenie sa uskutočnilo v septembri.

Prvá etapa

Prvá etapa rekonštrukcie stacionára bola ukončená v septembri. Obnovená bola spoločenská miestnosť. Urobila sa nová hygienická, vodotesná omietka, zateplila celá miestnosť, strop sa znížil a vybudoval nový, kazetový s led svetlom. Pribudla nová podlaha, elektroinštalácia... Podobne sa upravila celá chodba aj s podlahou ako aj dvere so zárubňou smerom do WC. Zvonku je urobený bezbarierový vstup do stacionára. Po prvej etape sa plánuje druhá, spojená s rekonštrukciou úradnej miestnosti a kuchyne.

Opravené

Pod prístreškom stacionára aj na prilahlej zastávke SAD boli opravené a znova namalované lavičky i oporné stĺpy prístreška.

Havarijný stav

Slovak Telekom a.s. na žiadosť obce v októbri odstránil havarijný stav telefónnych li-

niek pri bývalej škôlke. Bolo vymenených šesť stĺpov s rozvodmi.

Požiadala

Obec premyslene reagovala na výzvy Operačného programu so zameraním na rekonštrukciu Domu smútku, ktorý je v havarijnom stave. Nevyhnutné je dať do poriadku strechu, okná, kúrenie, zateplenie celej budovy atď.

Bude sa pokračovať

Je všeobecne známe, že niektoré cesty v obci nie sú majetkoprávne vysporiadané. Obec prostredníctvom starostu vynakladá úsilie na získanie nehnuteľného majetku do vlastníctva. Prvý odvážny krok je už za nami. Obec bola úspešná pri dražbe nehnuteľného majetku PD Honce v likvidácii. Išlo o pozemky, potôčik, cestu od ECAV kostola smerom na Hostinec až po les. Stálo to zato. Je to naše - obecné. Ďalšou dobrou správou je, že vo vysporiadaní ďalších ciest sa bude postupne pokračovať.

Prvý

Prvý mráz sme zaznamenali 1. októbra kedy bolo namerané -1 °C. Na milé prekvapenie potom nastúpilo príjemné Babie leto.

Invázia

Aj tohto roku bola invázia japonských lienok. Najviac sme to pocítili 12. októbra.

Čarovné slová

Ľudia sa stretávajú. Spolu komunikujú. Používajú rôzne slová. Niektoré sú čarovné a bolo by namieste častejšie ich používať. Medzi tie výnimočné patria také ako: prosím, ďakujem, prepáč, dovoľ. Presvedčme sa, ako to funguje.

Odporúčajú

Psom venujeme pravidelnú pozornosť. A nielen psom, ale aj ich majiteľom. Viacerí chovatelia, majitelia psov odporúčajú dať si svojho psíka do odborných rúk. Tu dostane základy správnej výchovy, ktoré bude majiteľ ďalej upevňovať a rozvíjať.

Počas vianočných sviatkov Boh nám ponúka svoju blízkosť

Milí čitatelia, drahí bratia a sestry, dovoľte mi, aby som vás srdečne pozdravil a poprial vám požehnané vianočné sviatky. Iste mi dáte mnohí za pravdu, že na Vianoce sa netešia len deti, ale aj dospelí. Sú to sviatky radosti, pokoja a rodinnej pohody. Čas, počas ktorého prežívame radosť z prítomnosti a blízkosti našich drahých príbuzných, známych a priateľov. Je to čas, kedy sú si ľudia akosi bližší.

Je to vhodná príležitosť uvedomiť si, že aj Boh chce byť blízko pri človeku. Veď prečo by nám inak poslal na

svet svojho jediného Syna - Ježiša Krista? Boh chce byť až natoľko blízky človeku, že hoci nemusel, kvôli nám sa vzdal nebeskej slávy, vzal si krehké ľudské telo a narodil sa ako bezbranné dieťa. Prišiel, aby nám daroval seba, On je ten najvzácnejší dar. Prajem vám zo srdca, aby ste aj počas týchto vianočných sviatkov, kedy si možno pod stromčekom nájdete veľa darčiekov, objavili ten najväčší dar - blízkosť Boha.

Pochválený buď Ježiš Kristus. *Mgr. Martin Bunda, kaplán*

Banický spolok je stále súčasťou života ľudí v obci

Banický spolok (BS) v Rakovníci je jediný a jedinečný tým, že nielen si pripomína, ale i zachováva banické tradície a poukazuje na význam baníctva, ktoré bolo súčasťou života ľudí v obci. Od jeho vzniku sa každoročne, pravidelne v septembri na Dni baníkov členovia spolku a ich hostia spoločne stretávajú. V roku 2017 to bolo 16. septembra o 15.00 hod. v Dome kultúry. Každé stretnutie je originálne. Prináša niečo nové, zaujímavé, čo obohatí prítomných.

„Vďaka Ti Bože za Zem, ktorú si nám dal. Krajinu s bohatstvom krásnej prírody a najmä s pokladmi, ukrytými pod jej povrchom. Vďaka ti Bože za múdrosť, ktorú si dal našim predkom, aby tie poklady dokázali vynášať na svetlo sveta a ďalej ho spracovávať.“

Naši predkovia všetku múdrosť, zručnosti a skúsenosti rokmi zdokonaľovali, odovzdávali svojim synom, tí zase svojim - a tak u nás vznikla silná banická tradícia. Nám ostatným daj Bože pokoru, aby sme na prácu našich predkov nezabudli a vážili si ju a banické tradície zachovávali v úcte. Týmto príhovorom moderátorka

Mgr. Katka Birková otvorila stretnutie členov BS.

Hostami stretnutia boli členovia výboru Banického spolku Bratstvo v Rožňave Ing. Arpád Kavečanky, Ing. Štefan Molčík a Ing. Soňa Molčíková. Zástupkyňa starostu Mgr. Mária Uhrinová a Mgr. Ján Dávid - autor knihy Banickým chodníkom.

Zúčastnení vzdali hlbokú úctu zosnulému baníkovi členovi Jánovi Molnárovi, ktorý nečakane zomrel. Aktívne sa zúčastňoval na banických podujatiach v obci, okrese i celoštátnych akciách. Okrem toho pôsobil v kultúrnej sfére ako člen ZPOZu.

(pokračovanie na 5. str.)

VÝSLEDKY VOLIEB do Košického samosprávneho kraja konané dňa 4.11.2017 v Rakovníci

Počet voličov zapísaných v zozname	524
Počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní	149
Počet platných hlasovacích lístkov pre voľby do zastupiteľstva	147
Počet platných hlasovacích lístkov pre voľbu predsedu kraja	133

Prvé dve miesta kandidátov na predsedu:

1. MUDr. Richard Raši PhD., MPH	70
2. Ing. Rastislav Trnka	25

Prvé tri miesta kandidátov do zastupiteľstva:

1. Mgr. Michal Terrai	45
2. Ing. Štefan Bašták	39
3. MUDr. Attila Anna	35
Ing. Ján Babič	35

Poznámka: Bližšie info na internete.

Vianoce sú a majú byť o Bohu

V tomto období neraz dostávam otázku: „V čom sa my kresťania líšime od ateistov, z ktorých viacerí slávia Vianoce práve ako sviatky rodiny?“ Je smutné, že mnohé kresťanské rodiny dnes už nevidia pravý význam Vianoc, nevidia tú pravú príčinu osláv. Vianoce, ale pre nás kresťanov majú byť predovšetkým o stretnutí. O stretnutí s Ježišom Kristom. V betlehemskej dielni sa nám totiž zjavila milosť Božia.

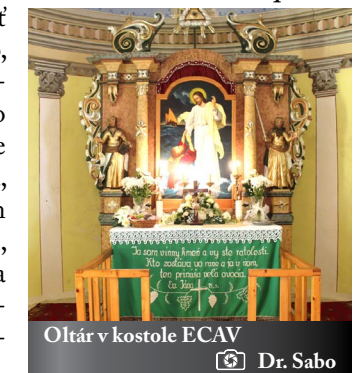
Nabádam Vás tak, milí čitatelia, aby sme sa v týchto sviatočných dňoch spoločne zamýšľali nad tým, či sme pozvali toho, ktorý v týchto dňoch „oslavuje“ ku slávnostne prestretému stolu? Pozvali sme Krista do svojej rodiny? Ten, kvôli ktorému slávime Vianoce je totiž neraz nepozvaným hosťom v životoch nás ľudí! Zatvárame pred Ním dvere našich srdiec. Nechceme Ho pozvať dnu, lebo sme si vedomí toho, že veľa vecí by sa muselo zmeniť. A tak sme často spokojní, možno aj s tým, že žijeme život akože kresťana, ale bez Ježiša! Zatiaľ čo On klope. Aj dnes volá k nám, volá i k Tebe! V Zjav 3,20 sa píše: „Ajhľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere,

vojdem k nemu a budem stávať s ním a on so mnou.“

Závisí tak len od nášho rozhodnutia, či tieto Vianoce prežijeme iba sentimentálne a povrchné, alebo či sa tieto sviatky stanú pre nás veľkým stretnutím s naším Pánom a Spasiteľom. Ak sa rozhodneme pustiť Ho do svojho života, potom to pre nás budú verím nezabudnuteľné Vianoce.

Vianoce sú a majú byť o Bohu! O Bohu, ktorý sa zľutováva a zmilováva nad nami! O Bohu, ktorý obdaroval nás. Prajem tak nám všetkým, aby boli tieto sviatky skutočne v našich rodinách o Bohu, aby sme boli ochotní pustiť Ho do svojho života, do svojich domácností, ale aj to, aby aj po Vianociach mal Pán Boh v našich životoch vždy svoje nezastupiteľné, stále miesto.

*ThDr. Zuzana Poláková
zborová kaplanka*

Oltár v kostole ECAV

 Dr. Sabo

Príjemné posedenie aj pekné zážitky

Mesiac október je spojený s úctou k starším. Je to čas, kedy prejavujeme osobitnú úctu všetkým skôr narodeným. Čas kedy častejšie vyslovujeme milé slová, podakovania, priania len toho najlepšieho. Obec, starosta obce a obecné zastupiteľstvo pozvali staré mamy, starých otcov, všetkých dôchodcov a občanov nad 62 rokov na príjemné posedenie vo štvrtok 19. októbra o 15,00 hod. do Domu kultúry, kde bol pripravený zaujímavý program.

Pri prezentácii a podpise do pamätnej knihy každý účastník akcie dostal stolový kalendár na rok 2018. Ten okrem praktickej stránky obsahoval pekné a zaujímavé fotografie z obce. Súčasťou darčeka bol aj praktický reflexný pásik.

Na posedení sa zúčastnili poslanci Obecného zastupiteľstva v Rakovnici Mgr. Mária Uhrinová zástupkyňa starostu, Ing. Monika Genčiová, Mgr. Erika Genčiová, Ondrej Doboš. Zvlášť vítanou návštevou bol zástupca Policajného zboru v Rožňave Ing. Miroslav Korintuš.

Podujatie moderovala Mgr. Mirka Turcsányiová, ktorá privítala všetkých prítomných a k seniorom sa obrátila slovami: „Skláňame sa v úcte pred rokmi, ktoré ste naplnili činmi pre svoje i rodinné blaho i blaho našej obce. Dnešná oslava vášho života je hudbou, ktorá zaznieva a vyžaduje neustály obdiv a úctu.“

Prvé slová patrili starostovi obce L. Leštákovi. Obrazne porovnal život starších k ročným obdobiam: „Tak ako v prírode ubiehajú ročné obdobia, tak nejako sa i človeku míňa ročník za ročníkom a pomaly nastáva jeseň života. Je to čas na spomínanie. Spomienky sú pestré, ako príroda na jeseň. Nájdu sa v nich šťastné chvíle a najkrajšie prežité roky, ale aj vážne a smutné obdobia. Roky pribúdajú nenápadne, človek si ich pri každodenných povinnostiach nestačí uvedomovať.“ K tomu dodal: „Ve-

kom človek však nadobudne skúsenosti, prehľad ako riešiť rôzne životné situácie. Skúsenosti a rady odovzdáva mladším.“ Poďakoval za ich prácu, hodnoty, ktoré svojou prácou vytvárali. Poprial všetkým veľa zdravia, šťastia, spokojnosti a radosti. Ponúkol pomocnú ruku všetkým, ktorí ju budú potrebovať.

V rámci kultúrneho programu vystúpili deti z Materskej školy z Rožňavského Bystrého pod vedením riaditeľky školy Ildikó Barbierikovej. Ich prezentácia príjemne pobavila, potešila, zaujala. Obecenstvo potleskom ocenilo všetko čo pre prítomným predviedli. Za nimi sa slova ujal Ing. Miroslav Korintuš. Oboznámil účastníkov s novými metódami, postupmi, krokmi, ktoré robia podvodníci, aby od ľahko zraniteľných dôchodcov vylákali peniaze, okradli ich, spôsobili im škodu. Na konkrétnych prípadoch poukázal na to, čo a ako podvodníci robia. Celé vystúpenie sa stalo poučením, ale i varovaním pre všetkých.

Vyvrcholením bolo vystúpenie novej hudobnej skupiny Trio muzic, ktorá oživila celú atmosféru jednotlivými skladbami a spevom. A ako býva dobrým zvykom k oslave patrilo občerstvenie i dobré a chutné jedlo. -sb-

Vystúpenie detí

Dr. Sabo

Letný turistický výstup

Dňa 2. septembra 2017 organizovala Obec Rakovnica a Obecné zastupiteľstvo letný turistický výstup na Plešivskú planinu - lokalita Capáš. Turistický výstup začal zrazom účastníkov o 8.00 hod. pred Obecným úradom v Rakovnici. Ďalej sa pokračovalo výstupom na Plešivskú planinu, kde bolo pre účastníkov výstupu pripravené občerstvenie a výborný guláš od nášho gulášmajstra Milana Hlaváča.

Každý účastník dostal účastnícky list s malým privítaním. Výstupu sa zúčastnilo cca 120 priaznivcov turistiky. Krásne počasie, skvelí ľudia a množstvo zážitkov sme si odniesli z Plešiveckej planiny. Ďakujeme organizátorom výstupu - starostovi obce Rakovnica Lubošovi Leštákovi, poslancom OZ Ondrejovi Dobošovi a Márii Uhrinovej, ale i varovaním pre všetkých. Henriete, Patrikovi Kóňovi i sociálnej pracovníčke Mgr. Miroslave Turcsányiovej. Ďakujem taktiež za pomoc Ladislavovi Gemerskému, Diane Gemerskej, Máriovi Hlaváčovi, Mgr. Kataríne Kravecovej a Zuzane Kravecovej. Veľká vďaka patrí aj fotografovi Vladimírovi Molnárovi s manželkou. Tešíme sa na ďalšie stretnutia. Mgr. Mária Uhrinová

Zábery z výstupu

V. Molnár

Banický spolok je stále súčasťou života ľudí v obci

(pokračovanie z 3. str.)

K prítomným sa potom prihovoriť predseda BS Ján Lindák, ktorý poukázal na ťažkú, ale nevyhnutnú prácu ľudí, ktorí v baníctve robili. Zvýraznil potrebu udržania BS, banských zvykov a tradícií. Odvážne plány spolku sa naplňujú, ale je treba pokračovať ďalej, aby sa ich vízie naplnili. Poďakoval sponzorom, udržiavateľom BS.

Po jeho vystúpení Ing. Š. Molčík úprimnými slovami vyjadril uznanie, pomoci a prosperity baníckemu spolku a jeho vedeniu. Mgr. J. Dávid sa tiež pochvalne vyjadril k činnosti spolku a jeho oce-

neniu najvyššími orgánmi. Pripomenul, že Rakovnica a R. Bystré majú „aj spoločnú minulosť aj históriu z baníctva spojenú s existenciou bane Artúr v Rožňavskom Bystrom. Tá bola živiteľkou baníckych rodín zo všetkých troch dedín Rakovnice, R. Bystrého i Honiec.“ Predostrel nutnosť zachovania portálu do bane v R. Bystrom.

Ako býva zvykom nasledoval kultúrny program. Vystúpenie začalo prezentáciou šikovných dievčat Zuzky Lukáčovej a Natálky Tóthovej. Spevom obdarili aj sestry Katka a Zuzka Birkové.

Kamaráti

Dr. Sabo

Fantastickú náladu završila FS Genšky z Honiec.

Všetkým chutil „banický guláš“ majstra M. Hlaváča a občerstvenie. Spoločne chvíle ešte viac stmelili členov. Radi boli, že sa mohli stretnúť, pospomínať, potešiť.

Na záver zacytujeme z vystúpenie predsedu BS:

„Nech v našom spolku banický stav žije naveky s nami, po posledný súd, bo v našej brudi banické srdce bije, nedá sa naň zabudnúť.“

Bud' Zdar Boh na slávu baníckej práci, nech baníckemu spolku žehnajú nebesá.

ZDAR BOH!

-sa-

PAMÄŤ OBCE RAKOVNICA

Ponúkame vám ďalšie záznamy zo života ľudí a o udalostiach v obci podľa zážitkov autora a jeho osobných náhľadov, postrehov, poznatkov.

POLNOHOSPODÁRSKA VÝROBA

Polnohospodárska výroba v minulosti bola málo výnosná. Pestovali sa hlavne zemiaky, pšenica, žito, jačmeň, ovos, fazuľa, hrach a sialo sa veľa konope a menej ľan. Sadili sa uhorky, málo paradajky, kaleráb, mrkva, petržlen. Hnojilo sa len maštalným hnojom, ktorý sa vyvážal na pole v zime na saniach, v lete na vozoch. V drevenom sude o obsahu cca 500 litrov v ležiacom tvare sa vozila na voze hnojovka na lúky. Umelé hnojivá sa začali používať len keď sa založilo JRD. Paprika sa pestovala len výnimočne aj to málo. Oralo sa výlučne len konskými alebo voľskými poťahmi väčšinou len drevenými pluhmi (železné bolo len rydlo a doska). Sialo sa ručne z plachty. Brána bola

tiež drevená, len klíny boli železné. Oralo sa všade, kde bolo len troška možné. Kopan, Hlinisko, Strán, Poruby, Brjažky, Lackov Laz, Šíkoš, celá Skala, kde je aj dnes ovocný sad.

KOSENIE OBILIA

Pri kosení trávy, sušení sena ako aj pri žatve tj. kosenie, podberanie, viazanie do povresiel a zvoze bolo zapojených 90% obyvateľov obce. Na týchto prácach sa zúčastnilo malé, veľké, mladé, staré. Len málo ľudí bolo čo sa skrývali pred slnkom.

Pri kosení obilia kosec si nasadil na kosisko tzv. kvašku (to bola tenká drieňová palička), ktorá obilie pri kosení pekne ukladala. Obilie sa nekoso tak ako tráva, že zákos sa oddeľoval od nepokosenej trávy, ale sa koso tak, že po-

kosené obilie sa ukladalo na nepokosenú časť. Za ním išla žena, ktorá obilie (slamu obilia) podberala a kladla do tzv. kozliatok. Tie sa nechali vysušiť na slnku a potom sa viazalo do snopov. Na viazanie snopov sa robili z dlhej žitnej slamy povriesla. Snopy sa kladli do krížov po 13 kusov. Potom kríže sa povozom odvážali domov do stodoly. Obilie sa mlátilo ručne na toku s cepmi. Pri ručnom mlátení sa používali tokové hrable, toková metla a toková ložka.

MLÁTENIE

Neskôr na mlátenie sa používali mlátačky (spomínam si na mlátačku, ktorou mlátili susedovci Lorincovci asi v 40-tom roku a poháňala sa ručne ako sečkovica, ale pomáhali točiť aj ľudia ťahajúci nekonečné lano (presný princíp si už nepamätám a nemám si s kým pravdivosť overiť).

V tomto období už boli aj väčšie mlátačky poháňané

výbušným motorom na drevený plyn. Motor aj s generátorom na výrobu tohto plynu boli od mlátačky v bezpečnej vzdialenosti a hnacia sila sa prenášala dlhým remeňom. V Rekeni mlátili mlátačkari z Rudnej a to Dusa a Tenčka. Vynikajúci krmíči mlátačky (čo dával alebo nakladal slamu, obilie na bubon mlátačky) bol Franciška Ján. Neskôr mlátačku vlastnil Žúdel Ondrej st. Takto sa mlátilo doma v stodole až do doby, kým nebolo celoobecné JRD. Po vzniku JRD sa mlátilo na Pjasku ale mlátačku už poháňal dieselový jednovalec Slávia a neskôr sa na pohon používal elektromotor, prv bol mimo mlátačky a pohon sa prevádzal remeňom a neskôr elektromotor bol namontovaný priamo na mlátačke. Postupne sa zavádzala mechanizácia aj do kosenia. Prv boli kosačky, potom od roku 1964 samoväzy. Ale mlátilo sa klasicky mlátačkou.

(pokračovanie na 7. str.)

Na Slovenské národné povstanie nezabúdame

Každoročne koncom augusta sa občania obce stretávajú pri pamätnej tabuli, pomníku v Parku slobody, aby si uctili pamiatku padlých spoluobčanov v 2. svetovej vojne a pripomenuli si odkaz SNP. Stalo sa tak aj v utorok 29. augusta o 16.00 hod.

Na spomienke pri príležitosti 73. výročia od vzniku SNP sa zúčastnili: L. Lešták starosta obce, Ing. O. Lorko predseda ZO SZPB, K. Nociarová predsedníčka MO Matice slovenskej, Mgr. L. Fabián predseda ZO JDS, poslanci OZ O. Doboš st., Ing. M. Genčí, Ing. M. Genčiová, J. Terai a občania obce. Program pripravili členovia ZPOZu pri OcÚ.

Stretnutie bolo otvorené básňou „Vdova Mária túži po mieri“, ktorú citovo predniesla Z. Osifová. Potom nasledovala pieseň „Tichý vánok letí“. Po úvodnom vystúpení členov ZPOZu sa k prítomným prihovril starosta obce slovami: „Jedným z najušľachtilejších ľudských snažení je úsilie o spravodlivosť. Jedným z najzákladnejších práv človeka je právo byť slobodným. Jednou z najtra-

položiť za tieto ideály to najcennejšie, postaviť sa zlu a nespravodlivosti - je tým najlepším dôkazom, odkazom, ale tiež záväzkom. Slovenské národné povstanie je

Aktivity pri pamätníku

Dr. Sabo

v slovenskej histórii výnimčným počinom. Slovenským národným povstaním sme sa jednoznačne vyjadrili, na ktorej strane stojíme. Ne-

za slobodu a demokraciu neskončil. Bojujme ho svojimi postojmi, statočnou prácou, šírením odkazu SNP tak, aby sa už nikdy neopakovalo utrpenie a bolesť, ktorými museli prejsť naši spoluobčania, ktorých mená sú vytesané na našom pomníku.“

Vystúpenie G. Leštákovvej, vedúcej ZPOZu bolo zamerané na obec a vyjadrené slovami: „Slovenské národné povstanie dokázalo zmobilizovať desaťtisíce ľudí. Títo ľudia presvedčení o správnosti svojho konania a vedomí túžbou po slobode a spravodlivosti čelili početnejšej nemeckej armáde. Bola to veľká chvíľa našej histórie.“ SNP nám odkázalo: „Vážte si slobodu, stojte na strane slobody, pravdy a spravodlivosti a konajte odvážne.“ Príbeh v roku 1944 poznačil aj našu obec Rakovnicu. „Zanechal v srdciach spomien-

vzoprieť zlu, bojovať za svoje ideály, podstúpiť utrpenie aj zomierať.“

Za jeho prejavom sa k účastníkom obrátil predseda ZO SZPB a zdôraznil: „Slová ako odvaha, statočnosť, hrdinstvo a vďaka právom patria všetkým, ktorí neváhali chytiť do ruky zbraň a postaviť sa fašistickej presile v boji za slobodu a demokraciu. Ani dnes sa boj

ku hrdú na mená tých, čo pomník v parku hlása: Gonos Ján Markuš, Gonos Ján Frunčo, Róth Vojtech, Man-ko Martin. Nech padlých a ich pomník i po 73 rokoch zdobi naša úcta a sláva.“

Po oficiálnych prejavoch program pokračoval piesňou „Mladá partizánka“ a básňou „Výročie SNP“ v peknom podaní K. Šimárovej. Program spestrilo vystúpenie detí Zuzky Lukáčovej, Natalky Tóthovej a Elky Lukáčovej. Predniesli nasledujúcu báseň, ktorú podali umelecky, čisto, jasne, zvučne za čo zožali mimoriadny potlesk. Okrem toho položili za seba i za všetky deti, kvietky k pomníku.

SNP 2017

*Ja som žiačka malička,
Dnes do svojho pamätníčka
Zapišem si dve slová:
PARTIZÁN A SLOBODA.*

*Partizán je ujo, čo uchránil slobodu
a sloboda je pre mňa život dnes.*

*73 minulých rokov mne je ťažko
si predstaviť.*

*Dnes však už viem, za čo
ujom partizánom
srdečne poďakujem.*

*Za úsmev, za pokoj v duši.
Za mierové ráno,
za tichý večer v našom dome.
Za všetko, keď rieknem ÁNO.
Vďaka, ujo partizán.*

-ms-

Piesňou „Poza hory“ ZPOZ ukončil program oslavy SNP. Starosta obce potom poďakoval všetkým prítomným za účasť a pripomenul: „Nezabúdajme na tých čo položili svoje životy preto, aby sme my žili. Vstupujme mladšej generácií, aby mala na pamäti SNP a jeho vždy platný odkaz.“

-sb-

Cestou k pomníku

Dr. Sabo

gickejších súčastí histórie ľudstva sú udalosti, kedy človek musí brániť slobodu a spravodlivosť so zbraňou v ruke. Ale zároveň odhodlanie jednotlivcov a národov

zostali sme sa nečinne prizerať, ale zmobilizovali svoje sily a bojovali. Je ctou pripomenúť si pamiatku tých, ktorí sa i napriek nepriaznivým podmienkam dokázali

PAMÄŤ OBCE RAKOVNICA

(pokračovanie z 5. str.)

V roku 1971 v auguste bol prvýkrát na JRD použitý obilný kombajn sovietskej výroby SK-4. Žatva sa uskutočnila na Nižných lúkach pod Porúbkou Kombajn bol z Kráľovského Chlmca.

KOSENIE SENA

Kosilo sa len ručne s kosami a tráva sa žala s kosákom. Kosenie sena tak ako žatva bola záležitosťou celej obce.

Kosci

Ján Gonos

Kosilo sa všetko, kde narastla dobrá krmná tráva. Nakolko lúky sa nehnojili boli malé výnosy. Väčšie výnosy boli len na lúkach okolo potoka, ale kvalita trávy nebola najlepšia. Dobré seno a pomerne hojne bolo z Plešiveckej planiny. Tam boli lúky hnojené ovcami tzv. košiarovanie. Kolektívne kosenie bola veselá práca, keď v jednom kolektíve kosilo 20-30 koscov. Po takejto brigáde dobre padlo občerstvenie po 1-2 poldeci alkoholu, ovčí syr a jedno pivo. V 70-tych rokoch už sa kosilo z ručnými motorovými dvojkolesovými kosačkami rakúskej výroby. Neskôr boli nasadené štvorkolesové kosačky a samozberacie vozy tiež rakúske. V neskorších rokoch boli nasadené bubnové kosačky poháňané traktorom a v CSR boli vyrobené aj

samozberacie vlečky za traktory. V tomto období sa začínalo hnojenie maštaľným hnojom. Hnojilo sa umelým hnojivom. Zvýšili sa výnosy, ale uhynuli ryby, raky.

Kosenie trávy a sušenie sena na Plešiveckej planine bola tiež záležitosť celej obce. Kosilo sa pri Jäklu na Mlynáročke, pri Studni, na Rechtorovej jamke v Brezine. Obyčajne išlo sa v sobotu poobede. Furmani naložili na vozy náradie, kosačky, hrable,

nádoby na stravu, nepremokavú plachtu a do drevenej nádoby 30-40 l pitnú vodu (nádoba sa hovorilo Bodna). Išlo sa kosiť a sušiť na niekoľko dní, a preto sa prespávalo v tzv. kolibách urobených buď z vozových plachtiet alebo z konárov stromov so zeleným listím a založenými nakosenou trávou. Po vysušení sena sa zväžalo domov uskladniť do senníka alebo na šop. Niektorí gazdovia časť vysušeného sena uskladnili na lúke v kopách. Zväžali ho po jesenných prácach alebo v zime, alebo až na jar. Gazdiná na druhý deň t.j. v nedeľu navarila veľkú misu halušiek a v batohu vyniesla koscom. No samozrejme nemohla chýbať aj dobrá pálenka - čistá vodka alebo borovička alebo aj domáca (samohonka, lavorovica).

PRANIE, KÚPANIE

V minulosti sa nepralo tak ako dnes. Neboli práčky, neboli také silné a kvalitné prášky a gély, ale pralo sa len ručne, alebo na plechových platniach. Na pranie sa používalo jadrové mydlo, sóda a používal sa aj drevený popol. Totiž iný ani nebol. Pretože sa kúrilo výlučne drevom. Pralo sa v kuchyni, v drevených šafloch alebo v korytkách. Záver prania sa robil s piestom na potoku a to aj v zimných mesiacoch. V lede, ktorý sa vytvoril na potoku sa vyrúbala diera asi 1m x 1m (prjaluba). Práčka (žena) stála na ľade alebo na kameni a takto prala a pláchala. Vody v potoku pretekajúceho cez dedinu bolo dosť a bola úplne čistá. V dedine nikto nemal vodu ani kúpeľňu. Keď dakto mal v kuchyni výlevnú šachticu, bola to veľká výhoda. Domáce kúpanie sa uskutočňovalo v šafloch v korytkách alebo v kadjaške (drevený sud). Kúpalo sa v zimných mesiacoch málo,

Stavbu viedol Ondrej Belák. Šírka síce bola len do dvoch metrov, dĺžka 5-6 m a hĺbka 1,2-1,5 m. Ale voda bola pomerne čistá a veľmi teplá, pramenistá.

VODNÉ TOKY

Cez dedinu pretekali a aj pretekajú dva potoky. Jeden potok, čo vyviera na Magdaléne (Ivadove). Tento potok bol výdatný celý rok. Úbytok vody v potoku nastal okolo roku 1965-68, keď nad Hostincom a nad Viničkami sa razili banské diela a dobýjala sa železná ruda miestami s mocnosťou viac ako 6m. Voda začala prenikať do banských priestorov. Kým na tomto potoku sa pralo celý rok, dnes je len smradľavá stoka, do ktorej sú zavedené všetky odpadové kanály. Prítokom do tohto potoka bol potôčik z prameňa nad autobusovou zastávkou. Na hornom konci obce sa vlieval potôčik vyvierajúci na ulicu. Výdatnosť týchto prameňov sa zúžila po zacytení tých-

Mlátenie

Ján Gonos

v lete to bolo často a to hlavne v žompoch (umelo vytvorené nádrže) na potokoch. Najviac žompy sa robili na veľkom potoku na Nižných lúkach na Prjalohoch, menej na Kunšovej lúke alebo Vyšných lúkach. Veľmi dobrý žomp bol urobený vo Vjarbú.

to do rezervoárov na samospádové vodovody. Zo strany Plešiveckej planiny sú malé prítoky z Hānclovej doliny, z Vjarbú, Šinarovej doliny a z Lazoch. Tieto všetky prítoky sa vlievajú do veľkého potoka Genč.

(pokračovanie na 8. str.)

(pokračovanie zo 7. str.)

Tento potok vyviera v Bys-transkej doline z prameňa Zimnej vody a ďalší prítok je zo Žliabkoch. Kým tieto toky boli čisté, ľudia v letných mesiacoch sa kúpali v žompoch (i malých priehradách) na Nižných lúkach. Hĺbka vody bola 1-1,5 m a dĺžka do

na Pjasok V roku 1975-6 bol postavený nový železobetónový most, bolo prehlbené koryto potoka a vyložené betónovými panelmi.

Nebezpečný môže byť, dnes už bezvýznamný, potok pretekajúci cez dedinu zo severu na juh z prameňa na Magdalene. Veľká časť potoka je vedená potrubím

dované. Hencelova záhrada by mala patriť obci a západná záhrada patrila Fabiánovi (Kochanovi alebo Mičkov).

PESTOVANIE KONOPE, TKANIE

Konopnice boli na východnej strane obce na záhumní. Približne od domu Vila Bradáča až pod parcelu Stana Blahúta. Cez konopnice viedol chodník JV smerom a pod medzou Blahútovov východným smerom až ku záhrade Nižného mlyna a potom cez potok na Nižné lúky a do Poruboch. Konope sa siali aj na ornej pôde v Poruboch. Konope po dozretí a keď mali výšku 1,20 - 1,5m sa trhali s koreňom. Konope sa trhali na 2x (nerovnakozreli). Odvážali sa na močenie do mošidla. Mošidlá boli v Hānclovej doline, v Šinárovej doline, v Jālšine, na Ulíku. Mošidlo bola kruhovitá jama s priemerom cca 2,5 - 3m a hlboká 1m. Močidlo bolo v blízkosti malých potôčikov, kde bola čistá voda a kde nehrozilo odplavenie konope. Konope sa zatažovali kameňmi. Po vymočení 1-2 týždne sa vybrali z močidla a sa prestierali na lúku na vysušenie. Keď boli suché sa odnášali domov a zdrevnatené vnútro konopí sa na terlici polámalo a ostala len vonkajšia časť súca na vlákno. Terlice boli dva druhy. Jedna bola na hrubé opracovanie konope a druhá takzvaná hladica na jemné opracovanie. Vlákno nová časť sa potom česala na česadle, štet. Za tým sa nakladalo na kúdel a priadlo sa, buď ručne na vreteno alebo na kolovrátku poháňaného nohou. Potom sa na kolovrate urobili s týchto nití prádená. Prádená sa naložili

na smrtku a odtiaľ sa prekrúcali na cievky (fajfy). Fajfy sa naložili na fajfár a odtiaľ sa odvíjali a boli vedené a navíjané na snováre. Takzvaná osnova. Tá sa potom navíjala na krosná. Na krosnách boli nitelnice ovládané nohami a pomocou brda a člna (šelnok) v ktorom na malých cievkach bola natočená niť sa tkalo domáce plátno. Zručné ženy tkali aj pekné preberané rôznofarebné vzory. Takéto plátno sa používalo na utierky, uteráky. Z obyčajného konopného plátna sa šili gate, pändle (spodničky), postelne plachty, strožleky, vrecia, plachty na seno a v čase vojny i na mužské nohavice (zafarbené na modro alebo zeleno). Bola to zdĺhavá a náročná práca. Takto sa tkali aj behúne t.j. pokrovce široké oko 70-80cm a dlhé podľa potreby. Najjemnejšie plátno bolo ľanové.

Zaujímavosťou bolo, že keď napradené nite sa natočili na pradená tie sa v lúhu vyprali a vysušili. Lúh je voda so silným roztokom práce sody. Na zjemnenie vlákien konope ženy ich nosili vo vreciach na cestu na Hostinec, aby nákladné autá po nich prešli a potlačili. Po roku 1945 v mlyne bolo postavené druhé malé vodné koleso, ktoré poháňalo tzv. stupu (buchár) a takto zjemňovalo konope padajúcim klatom na vlákna.

Voľakedy sa v dedine 90% žien venovalo tejto robotke. Tkať by dokázali aj teraz mladé ženy okolo 40-tky, ale urobiť osnovu to by dokázalo len málo starších žien ako napríklad Hlaváčová Mária u Bodnára, Korintušová Helena, Birková Zuzana...

Z pamäti

Jána Gonosa u Miška

Foto z povodne

Ján Gonos

10m. V päťdesiatych rokoch bol dobrý žomp vo Vjarbú. Bola tam čistá a teplá voda a nad žompom deti sa šmýkali prírodou vyrytými žliabkami, ktoré sa už dnes nevyužívajú. V súčasnosti dospelí, deti a mládež navštevujú kúpališko v Rožňave.

POVODNE

Na našich potokoch povodne sú výnimočné. V minulosti t.j. asi do roku 1940 čo pamätám bola povodeň o čom svedčí ochranný múr, zvyšky ktorého sú ešte aj dnes viditeľné u Husarä dome Šálly Ján (Molnár Ondrej, Hencel). Naposledy bola povodeň v júli 1972 roku. Vtedy odnieslo dva betónové mosty. Jeden bol obecný most, druhý bol súkromný most Koltáša Jána a syna Laca. Po povodni bol postavený provizórny drevený most na ceste z dediny

o priemere cca 120 cm a nad potokom sú postavené aj stavby. V prípade, že by došlo k prietrži mračien nad Dubinou a nad Magdalenu, tento otvor by nebol priechodný na veľké množstvo vody a takto voda by zapríčinila veľké materiálne škody na súkromnom ako aj na obecnom majetku. Ja som vtedajšieho predsedu MNV Laca Gonosa upozornil na možnú storočnú vodu.

V roku 1972 bol podmosený aj rodinný dom Laca Gembického, predtým majiteľom bol Gabonai Ján. Dom stál pôvodne v Henclovej záhrade (Gabonai mal manželku Hencelovú). Nakoľko sa premiestnilo koryto potoka, dom aj s pozemkom Miestnym národným výborom bol odkúpený a Laco Gembický s rodinou sa odsťahoval do Rožňavského Bystreho. Záhrady na Pjasku boli zlikvi-